

MONITORING MEDIJSKE SCENE U SRBIJI

ZA MESEC AVGUST 2023. GODINE

UVOD

Monitoring medijske scene izrađuje se s ciljem kontinuiranog praćenja događaja i procesa koji utiču na stanje medijskih sloboda u Republici Srbiji. Autori monitoringa bave se: slobodom izražavanja; praćenjem implementacije postojećih propisa; usvajanjem novih propisa, ali i izmenama i dopunama aktuelnih, kako iz oblasti medija, tako i iz drugih oblasti koje na direktan ili indirektan način utiču na slobodu medija; kao i analizom SLAPP tužbi (strateških tužbi protiv učešća javnosti) usmerenih prema novinarima i medijima.

Za izradu monitoringa koriste se javno dostupni podaci, podaci dobijeni od novinara, urednika i drugih medijskih radnika, novinarskih udruženja i medijskih asocijacija, kao i državnih i nedržavnih organa.

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

Prema podacima Višeg javnog tužilaštva (podatke je u avgustu objavila Stalna radna grupa za bezbednost novinara), zaključno sa julom 2023. godine, zabeleženo je pedeset slučajeva napada na novinare i pretnji njima upućenih.

U izveštaju Stalne radne grupe za bezbednost novinara navodi se:

Do sada su donete četiri osuđujuće presude, četiri krivične prijave su odbačene jer je utvrđeno da ne postoji krivično delo, u tri predmeta doneta je službena beleška da nema mesta pokretanju krivičnog postupka, u šest predmeta u toku je sprovođenje dokaznih radnji, u 28 predmeta podnet je zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja, a u jednom predmetu učinilac nije identifikovan ni nakon sprovedenog predistražnog. Prvostepena ili konačna odluka doneta je u 11 predmeta, što predstavlja 22% ukupnog broja predmeta.¹

Evropska federacija novinara (EFJ) početkom avgusta na svom portalu objavila je [saopštenje](#) u kome je ocenila da je broj slučajeva nepoštovanja rada medija u Srbiji u porastu, zbog čega je predsednica te organizacije Maja Sever pozvala vlasti u Srbiji da poštuju ulogu i misiju medija u demokratskom društvu, a premijerku Republike Srbije Anu Brnabić da preispita svoje stavove prema novinarima, imajući u vidu sve učestalije incidente.²

Neposredan povod za saopštenje bio je incident koji se dogodio tokom predavljanja programa EU „Digitalna Evropa” u Naučno-tehnološkom parku u Beogradu. Tom prilikom novinari su bili zaključani u sobi kako ne bi mogli da postavljaju pitanja prisutnima. Iz EFJ-a podsetili su i na nedavni događaj kada je Vladan Sekulić, član glavnog odbora Srpske napredne stranke (SNS) i direktor saobraćajnog preduzeća „Lasta”, objavio video spot u kome su novinari medijskih kuća N1, Nova S i Nova prozvani kao *zlo* kom se *moramo suprotstaviti*.

O oba slučaja više reči bilo je u [Monitoringu medijske scene za mesec jul 2023. godine](#). O istim se govori i u novom izveštaju Koalicije za žene u novinarstvu [„Status medijskih sloboda za novinarke”](#). U tom izveštaju podvlači se da se broj incidenata povećava, što govori o tome da se situacija sa medijskim slobodama u Srbiji pogoršava.³

¹ [RJT statistika napada na novinare od 2016. do kraja jula 2023.](#), tekst objavljen 30.08.2023. na portalu Bezbedni novinari

² [Evropska federacija novinara: Vlast u Srbiji da poštuje ulogu i misiju medija u demokratskom društvu](#), tekst objavljen 1.08.2023. na portalu Cenzolovka

³ [Koalicija za žene u novinarstvu: Posle kampanja protiv novinarki pogoršane medijske slobode u Srbiji](#), autorka Una Grekulović, tekst objavljen 8.09.2023. na portalu Cenzolovka

Nepoštovanje Kodeksa novinara Srbije

Roditelji dece ubijene 3. maja u Osnovnoj školi „Vladislav Ribnikar” uputili su [pismo medijima](#), moleći ih da promene način na koji izveštavaju o tragediji koja se dogodila. Veran Matić, glavni i odgovorni urednik portala Javni servis i izvršni direktor Asocijacije nezavisnih elektronskih medija (ANEM), izjavio je da pismo roditelja smatra svojevrsnim manifestom, iza kog treba da stanu sva novinarska udruženja i medijske asocijacije, a konkretnim koracima iz svog domena aktivnosti i odgovornosti i da ga podrže Ministarstvo informisanja i telekomunikacija, Regulatorno telo za elektronske medije (REM) i Savet za štampu. Matić je istakao da ANEM podržava sve zahteve roditelja i obavezao se na to da će pozvati članice ANEM-a da te zahteve poštuju i dosledno ih se pridržavaju.⁴ U pismu porodica nastradale dece stoji:

Mi, roditelji i najbliži članovi porodica ubijenih u OŠ „Vladislav Ribnikar” u Beogradu, ovim putem se obraćamo vama, glavnim i odgovornim urednicima televizija i drugih elektronskih i štampanih medija, sa molbom da promenite način na koji informišete javnost o tragediji koja je pogodila ne samo nas već i čitavo društvo. Ukratko, molimo vas da prestanete da nas dodatno razarate svojim izveštavanjem. Svakodnevnim objavljivanjem „senzacija” ili „ekskluzivnih saznanja” (koji su najčešće puni neistina ili poluistina), praćenih fotografijama maloletnog ubice, kao i sažaljivim objavama i nastupima pojedinih medijskih radnika, političara i drugih učesnika u javnom životu – postiže se samo to da nas iznova traumatizujete, a u društvu hranite i gajite kult nasilja i zla. Kako se ovakva tragedija nikada više ne bi ponovila, deca i njihov čuvar – žrtve – oni su koje treba da pamti svaki građanin, a ne ubicu koji je njihove živote ugasio.

Slučaj Vojina Radovanovića, novinara dnevnog lista Danas

Vojinu Radovanoviću, novinaru dnevnog lista Danas, putem društvene mreže Instagram upućena je pretnja smrću. Radovanović je na svom Instagram profilu preneo saopštenje Udruženja novinara Srbije (UNS) u kome je iskazano nezadovoljstvo Udruženja

⁴ [Apel medijima od porodica ubijenih u OŠ „Vladislav Ribnikar”](#), tekst objavljen 22.08.2023. na portalu Javni servis

zbog neadekvatnog reagovanja tužilaštva povodom napada koji je Radovanović pretrpeo mesec dana ranije. Radovanovićeva objava predstavljala je okidač za novu pretnju. Sa naloga „selidbeiprevozz” poručeno mu je: „Tebe treba ubiti za primer, gle kakav si.”⁵

Udruženje novinara Srbije (UNS) osudilo je upućivanje pretnje i podnelo krivičnu prijavu Posebnom tužilaštvu za borbu protiv visokotehnološkog kriminala. Mreža SafeJournalists pozvala je tužilaštvo da što pre pronađe osobu koja je novinaru uputila pretnju smrću i adekvatno je kazni u najkraćem roku. Apel UNS-a upućen tužilaštvu povodom slučaja napada u junu, iako je bio povod za novu pretnju, istovremeno je urodio plodom, s obzirom na to da je tužilaštvo nakon apela pozvalo na saslušanje svedoka predloženog u tom postupku.⁶

Povodom napada na novinara Vojina Radovanovića i pretnje smrću upućene njemu, reagovao je i Tomas Haker, poslanik Bundestaga iz partije liberala i izvestilac za zemlje Zapadnog Balkana u spoljnopolitičkom odboru nemačkog parlamenta. U pisanoj izjavi Tomasa Hakera dostavljenoj dnevnom listu Danas navodi se:

Napad i pretnje smrću novinaru kritički opredeljenog lista Danas Vojinu Radovanoviću još jednom pokazuju teško stanje slobode štampe u Srbiji. Na činjenicu da ljudi u Srbiji protestuju protiv ovih tendencija više od deset nedelja mora konačno da odgovori Vlada Srbije. Nadležni organi više ne mogu namerno da ignorišu ovaj slučaj. Državne institucije su dužne da stvore bezbedno okruženje za novinare i da ih zaštite od bilo kakvog napada. Ako ste kritički novinar u svojoj zemlji i morate da se plašite za svoju bezbednost, ne živite u demokratiji.⁷

Slučaj objavljivanja spota kojim se targetiraju novinari N1 i Nova

Ubrzo nakon objavljivanja spota u kom su novinari medijskih kuća N1, Nova S i Nova prozvani kao *zlo* kome se mora suprotstaviti, na društvenim mrežama osvanuo je novi spot u kom su mete ponovo bile medijske kuće N1 i Nova. Novinari te dve kuće obeleženi su kao

⁵ „Triba te ubit za primer”: Novinar Danasa Vojin Radovanović dobio pretnju smrću, tekst objavljen 2.08.2023. na portalu Cenzolovka

⁶ UNS osuđuje novu pretnju Vojinu Radovanoviću, počinitelj da krivično odgovara, tekst objavljen 2.08.2023. na portalu Cenzolovka

⁷ Poslanik Bundestaga Tomas Haker: Napadi na novinara Danasa pokazuju teško stanje slobode štampe u Srbiji, tekst objavljen 4.08.2023. na portalu Danasa

manipulatori i protivnici napretka, uz poruku građanima da je „Vreme da se ujedini i pokažemo medijima N1 i Nova da nećemo biti žrtve njihovog medijskog terora.” Spotom se poručuje da im se „neće dozvoliti da nam nameću svoju verziju priče, da nas obezvređuju i srozavaju”.⁸

O slučaju targetiranja rečenih medijskih kuća više reči bilo je u [Monitoringu medijske scene za mesec jul 2023. godine](#).

Član Udruženja tužilaca Srbije Predrag Milovanović izjavio je za UNS da „su ovi video klipovi očigledno dobro osmišljeni od strane nepoznatog autora da se njihovom sadržinom ne uđe u krimogenu zonu”.⁹

Za razliku od Predraga Milovanovića, Jasmina Paunović, zamenica javnog tužioca, smatra da se u konkretnom slučaju, može govoriti i o krivičnom delu Ugrožavanje sigurnosti (čl.138 KZ), te da postoji potreba za reakcijom Posebnog tužilaštva za visokotehnoški kriminal. „Kada se jedna ovakva informacija plasira u javnost, kojom se direktno dovodi u pitanje eventualna bezbednost nekog lica, a ovde konkretno, novinara i pojedinih opozicionih lidera, Tužilaštvo, Odeljenje za visokotehnoški kriminal, ili MUP RS, koje takođe obavlja i ove poslove preko svog Odeljenja za visoko-tehnoški kriminal, po službenoj dužnosti formiraju predmet”¹⁰, navela je Jasmina Paunović.

Slučaj Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV)

Ispred ulaza u prostorije NDNV-a nepoznati muškarac pobacao je plakate koje potpisuje ekstremno desničarska organizacija „Konzervativni pokret Naši”. Na plakatima koji su bili izlepljeni po centru Novog Sada, osim NDNV-a, targetirano je još nekoliko ličnosti „koje rade protiv interesa Vojvodine”. Pored njihovih slika našla se i slika nekadašnjeg ustaškog predvodnika Ante Pavelića. Na taj način je, bez bilo kakvog osnova, NDNV doveden u vezu s ustaškim pokretom.

U saopštenju koje je NDNV objavio stoji:

⁸ [Po ko zna koji put objavljen spot koji targetira novinare N1 i Nove S \(VIDEO\)](#), tekst objavljen 3.08.2023. na portalu Cenzolovka

⁹ [UNS istražuje: Jesu li spotovi protiv novinara „nikom ništa”, ugrožavanje sigurnosti, proganjanje, vređanje ili podstrekanje?](#), tekst objavljen 3.08.2023. na portalu Cenzolovka.

¹⁰ [UNS istražuje: Jesu li spotovi protiv novinara „nikom ništa”, ugrožavanje sigurnosti, proganjanje, vređanje ili podstrekanje?](#), tekst objavljen 3.08.2023. na portalu Cenzolovka

Samo bolestan šovinistički um je u stanju da nas na istom plakatu prikaže zajedno sa zloglasnim ustaškim poglavnikom Antom Pavelićem, pa jedini zaključak koji možemo da izvučemo iz takvog poteza jeste ona stara poslovice „sličan se sličnom raduje” jer, upravo su propagandne metode koje koriste „Konzervativni pokret Naši” slične metodama koje su koristile ustaše u Drugom svetskom ratu, a svima je poznato kakvo je nepojmljivo zlo proizašlo iz takve propagande.

Povodom spornog događaja oglasila se Koalicija za slobodu medija, koja je targetiranje osudila i apelovala na policiju i tužilaštvo da preduzmu sve neophodne radnje. Koalicija je navela da se takva atmosfera i negativan odnos prema novinarima i medijima prenosi na građane, koji onda, najčešće na društvenim mrežama, upućuju pretnje novinarima, uznemiravaju ih, vređaju i tako dodatno raspiruju mržnju. Koalicija je ukazala na to da država mora oštrije da stane u zaštitu novinara, i da pokrene pitanje rešavanja posledica kojima targetiranje rezultira.¹¹

Podseća se na to da je u martu tekuće godine pokret „Naši” na adresu NDNV-a slao mejlove u kojima su nizali uvrede, optužujući tu organizaciju, kao i portal Autonomija, čiji je NDNV izdavač, da su „strani plaćenici”, da vode „medijski rat protiv Rusije i Srbije” i „promovišu Ukrajinski neonacizam”. O tom slučaju više reči bilo je u [Monitoringu medijske scene za mesec mart 2023. godine.](#)

Slučaj Olivere Vladković, vlasnice OK radija, i Svetlane Ivanov, zaposlene u OK radiju

Viši sud u Vranju potvrdio je prvostepenu presudu Osnovnog suda kojom je Dejan Nikolić Kantar osuđen na 18 meseci zatvora zbog ugrožavanja sigurnosti Olivere Vladković, vlasnice OK radija, i Svetlane Ivanov, finansijske direktorke istog. Pretnje sui m bile upućene tokom suđenja za ugrožavanje bezbednosti zaposlenima OK radiju i uništavanju imovine No Comment kafea, koji je deo te radio stanice.

O tom slučaju više reči bilo je u [Monitoringu medijske scene za mesec jul 2023. godine.](#)

Positivne reakcije usledile je od Reportera bez granica, međunarodne organizacije sa sedištem u Parizu, koja se bori za medijske slobode i ljudska prava. Oni su na svom Twitter

¹¹ [Koalicija za slobodu medija: Ozbiljno shvatiti pretnje pokreta „Naši”](#), tekst objavljen 10.08.2023. na portalu Cenzolovka

nalogu pozdravili „presudu izrečenu u poslednjem trenutku”, ukazujući na to „Grad Vranje mora da sruši zid kojim je blokiran OK radio”. Zid o kojem je reč jeste zid za pomoćne prostorije kockarnice u vlasništvu Dejana Nikolića kojim su zazidani prozori u prostorijama OK radija.¹²

Slučaj Srđana Nonića, građanskog aktiviste i glavnog i odgovornog urednika portala Niška Inicijativa

Sudski spor zbog uvrede koji je, početkom godine, pokrenuo Nikola Panić, radnik Gradske uprave u Nišu i urednik Gradskog Portala 018, protiv Srđana Nonića, glavnog i odgovornog urednika medija Niška Inicijativa, u avgustu je dobio svoj epilog. Tužbeni zahtev je odbijen.

O tom slučaju više reči bilo je u [Monitoringu medijske scene za mesec januar](#).

Pod verbalnim pritiskom visokih državnih funkcionera: Slučaj Dragane Jovičić Bujak, novinarka informativnog portala BAP vesti

Dragana Jovičić Bujak, novinarka portala BAP vesti, bila je meta verbalnog napada od strane Predsednika Opštine Bačka Palanka Branislava Šušnica. Incident se dogodio nakon što mu je novinarka uputila pitanje o kom javnost ima opravdan interes da bude informisana: koliko u njihovom gradu ima kablova pod naponom koji nisu obezbeđeni.¹³

Povod za novinarkino pitanje predstavljala je smrt trinaestogodišnjeg dečaka koji je nastradao od strujnog udara tokom oluje koja je Bačku Palanku zahvatila neku nedelju ranije. Otac nastradalog deteta rekao je za medije da su od tragičnog događaja sa nadležnim službama kontaktirali čak 27 puta sa apelom da se uklone kablovi koji su visili sa bandere.

Uz povišen ton, ali i nekoliko puta ponovljenog „treba da vas je sramota”, Šušnica je, između ostalog, vičući, rekao: „[...] dete je izgubilo život, a vi i dalje gurate priču, vi i dalje postavljate pitanja i dalje tražite popularnost”, kao i: „Hoćete ekskluzivnu vest, recite, brate. Hoćete da budete gledani? Recite, bre. Ovo je sramota šta vi radite”.

Udruženje novinara Srbije (UNS) tražilo da se Šušnica izvini novinarki, podsećajući na

¹² [Reporter bez granica pozdravljaju presudu Dejanu Nikoliću Kantaru](#), autorka Sanja Živanović, tekst objavljen 18.08.2023. na portalu Cenzolovka

¹³ [UNS: Predsednik Opštine Bačka Palanka ima obavezu da odgovara na pitanja od javnog interesa](#), tekst objavljen 3.08.2023. na portalu Cenzolovka

to da su novinari predstavnici građana, te da im je posao da u ime javnosti postavljaju pitanja od javnog interesa, a da nosioci javnih funkcija imaju dužnost i obavezu da im na ta pitanja uredno odgovore. Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS) Šušnici je poslalo „Vodič za tolerantno ponašanje političara prema novinarima”, želeći da mu upute poruku da mediji objavljuju sve informacije, ideje i mišljenja o pojavama, događajima i ličnostima koji su od javnog interesa, i da svaki građanin ima pravo da istinito, potpuno i blagovremeno o njima bude obavešten. Nosioci javnih funkcija dužni su da javnost obaveštavaju o događajima koji su od javnog interesa, da odgovaraju na pitanja koja im novinari tim povodom postavljaju, kao i da „trpe” (eventulano) iznošenje kritičkog mišljenja o rezultatima njihovog rada.¹⁴

II MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA

Medijski stručnjaci više puta su se oglasili na temu izmene Zakona o elektronskim medijima i Zakona o javnom informisanju i medijima. Koalicija za slobodu medija tim povodom istupila je sa [saopštenjem](#). Prema oceni Koalicije, odugovlačenje s usvajanjem zakonskih izmena u medijskoj oblasti govori da aktuelnom režimu *status quo* najviše odgovara. „Simulacija procesa”, kako se navodi, posledica je nedostatka političke volje kako za doslednu primenu postojećeg zakonskog okvira, tako i za istinsko uređivanje oblasti medija. Iako su zvanično postavljene kao prioritet Vlade Republike Srbije, izmene medijskih zakona predviđene Strategijom razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji od 2020. do 2025. godine i pratećim Akcionim planom od 2020. do 2022. godine – nisu ni blizu kraja. Imajući u vidu dosadašnju dinamiku rada, odstupanje nacrta zakona od Medijske strategije, kao i stavljanje interesa vlasti ispred stavova medijske zajednice i stručnjaka – moglo bi se reći da je ovakav razvoj događaja očekivan.

Bez obzira na to što je Nacrt ZJIM-a završen, on nije *dovršen* budući da je uvedeno sporno rešenje koje omogućava državi posredno učešće u izdavanju medija. Pored navedene još jednu prepreku predstavlja i to što su za državu sporne odredbe koje se tiču Saveta za

¹⁴ [NUNS poslao „Vodič za tolerantno ponašanje političara prema novinarima” predsedniku opštine Bačka Palanka](#), tekst objavljen 3.08.2023. na poratlu NUNS-a

štampu, jedinog samoregulatornog tela koje bi bilo nadležno da za štampane i onlajn medije daje podatke o tome da li se isti pridržavaju profesionalnih i etičkih standarda. Kako je akcenat na odobravanju novca iz budžeta tokom medijskih konkursa, Ministarstvo osporava odredbu koja predviđa da medij kao uslov za učešće na konkursu za projektно суфинансирање мора prihvatiti nadležnost Saveta za štampu. S obzirom na to da nacrt zakona tek treba da uđe u proces javne rasprave, ocenu Evropske komisije i skupštinsku proceduru, teško je pretpostaviti kada bi ovaj zakon mogao biti usvojen.

Drugi važan zakon za medijsku zajednicu – Zakon o elektronskim medijima (ZEM) takođe nije donet, iako je rok za usvajanje istekao u drugom kvartalu 2022. godine. Kada je u pitanju vremenski rok za usvajanje izmena ZEM-a, podseća se na obećanje Ministra informisanja i telekomunikacija Mihaila Jovanovića, dato u novembru prošle godine, da bi do marta ove godine trebalo da bude sačinjen predlog ovog zakona. Ističe se da su odlaganjem usvajanja Zakona o elektronskim medijima ugrožena milionska sredstva Evropske Unije odvojena za kulturu i medije, u okviru projekta „Kreativna Evropa.”

III IMPLEMENTACIJA POSTOJEĆIH PROPISA

Rezultati 9 konkursa iz oblasti javnog informisanja za 2023. godinu objavljeni su 11. avgusta na [portalu Ministarstva informisanja i telekomunikacija](#).

Predstavljeni su rezultati konkursa za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja za radio, televiziju, internet, štampane medije i servise novinskih agencija, zatim za elektronske medije čiji izdavači imaju sedište na teritoriji AP Kosovo i Metohija, za proizvodnju medijskih sadržaja na jezicima nacionalnih manjina i sadržaja namenjenih osobama sa invaliditetom, kao i za projekte za unapređivanje profesionalnih i etičkih standarda.

Konkursi su bili raspisani radi pružanja finansijske podrške proizvodnji medijskih sadržaja koji doprinose ostvarivanju javnog interesa u oblasti javnog informisanja, kao i za sufinansiranje projekata organizovanja i učešća na stručnim, naučnim i prigodnim skupovima i unapređivanja profesionalnih i etičkih standarda, a za ovu svrhu iz budžeta je opredeljeno ukupno 310 miliona dinara.¹⁵

Novopazarski mediji i organizacije učestvovali su na sedam konkursa koje je raspisalo Ministarstvo informisanja za sufinansiranje medijskih sadržaja. Ministarstvo je podržalo 24 projekta iznosom od 14 miliona dinara.

Po odobrenim sredstvima, na vrhu liste se nalazi nevladina organizacija, udruženje „Akademska inicijativa Forum 10“, kome je za šest projekata pripao iznos od 4, 1 miliona dinara. Udruženje „Jurnalistic plan“ će za četiri projekta dobiti iznos od 2 miliona dinara, dok će za isti broj projekata organizacija „Lokal medija plan“, dobiti iznos od oko 2 miliona dinara. Osnivači ova dva udruženja su novinari u „RTV Novi Pazar“, koja je, na ovom konkursu, dobila 1,5 miliona dinara za sufinansiranje tri projekta. Projekat „Sandžak TV“ podržan je sa 1 milion dinara a 950.000 dinara dobio je portal „Freemedia.rs“ za dva projekta. Na spisku za sufinansiranje našli su se i „Centar za razvojnu politiku i saradnju“ i udruženje „Novo doba“ koji će za realizaciju svojih projekata dobiti po 800.000 dinara.¹⁶

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti je, nakon kašnjenja od skoro mesec dana, poništio rešenje kojim je Ministarstvo informisanja i

¹⁵ [Rezultati konkursa iz oblasti javnog informisanja](#), saopštenje objavljeno 8.09.2023. na portalu Ministarstva informisanja i telekomunikacija

¹⁶ [Novopazarski mediji dobili više 14 miliona dinara od Ministarstva informisanja](#), autor S. Novosel, tekst objavljen 15.08.2023. na portalu Danasa

telekomunikacija odbilo da Udruženju novinara Srbije (UNS) dostavi profesionalne biografije osoba koje su se prijavile za članove komisija za ocenjivanje medijskih projekata na konkursima koje je Ministarstvo raspisalo ove godine. Poverenik je u rešenju naveo da je Ministarstvo pogrešilo jer je odbilo zahtev pre no što je utvrdilo sve činjenice značajne za odlučivanje.

Udruženje novinara Srbije (UNS) se žalbom ranije obratilo Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, nakon što je Ministarstvo informisanja i telekomunikacija odbilo da UNS-u dostavi profesionalne biografije svih osoba koje su se prijavile ili su predložene za članove komisija za ocenjivanje medijskih projekata na konkursima koje je Ministarstvo raspisalo ove godine. Ministarstvo je ovaj zahtev odbilo, a obrazloženje je bilo da informaciju ne mogu dostaviti jer se radi o podacima o ličnosti.

U žalbi Povereniku, UNS je obrazložio da je Ministarstvo previdelo stav 2 člana 14. Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, prema kome organ vlasti može dostaviti informacije koje sadrže podatke o ličnosti ukoliko se radi o osobi, pojavi ili događaju od interesa za javnost. Takođe, u članu 20. Pravilnika o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja piše da se za člana komisije imenuje „lice koje je nezavisni stručnjak za medije ili medijski radnik”. Dodatno, UNS je u žalbi istakao i da profesionalne biografije nezavisnih medijskih stručnjaka ne mogu biti zaštićeni podaci o ličnosti a dokaz je činjenica da su biografije odabranih članova već objavljene u rešenjima koja je potpisao ministar.

Povod za pokretanje postupka pred Poverenikom jeste stav UNS-a da stručna i zainteresovana javnost imaju interes da znaju ko čini komisije koje odlučuju o dodeli novca za medijske projekte, ali i kome nije pružena šansa da postane član, kojom informacijom bi bio pružen potpuni uvid u postupak izbora komisija za projektno sufinansiranje medija.¹⁷

¹⁷ Poverenik probio rok za odlučivanje o žalbi, UNS bez odgovora da li su biografije kandidata za medijske komisije poverljivi podaci, tekst objavljen 22.08.2023. na portalu Cenzolovka

IV SLAPP TUŽBE USMERENE PREMA NOVINARIMA I MEDIJIMA

[Coalition Against SLAPPs in Europe \(CASE\)](#) –koja se bavi prepoznavanjem i praćenjem SLAPP tužbi širom Evrope, kao i pružanjem podrške medijskim radnicima – objavila je nov [izveštaj](#) sa ažuriranim podacima o broju pokrenutih postupaka koji imaju karakteristike SLAPP-a. Baza tužbi CASE koalicije uvela se za više od 250 slučajeva zabeleženih u poslednjih godinu dana. Srbija se nalazi na vrhu liste, budući da je 10. u Evropi po broju podnetih SLAPP tužbi. Iako je Koalicija identifikovala 28 slučajeva, prema nezvaničnim podacima u Srbiji je podnet značajno veći broj tužbi.¹⁸

Sredinom avgusta tekuće godine redakcija portala KRIK primila je prvostepenu presudu u sporu koji je pred Višim sudom u Beogradu protiv ovog medija i njegovog glavnog urednika Stevana Dojčinovića vodio Predrag Koluvija.

Tužilac tvrdi da su mu tuženi prekršili pretpostavku nevinosti time što su ga u tekstu „Zakazan početak suđenja za Jovanjicu 2” nazivali „optuženim narko-bosom”. Na suđenjima je Koluvija isticao da su ga zbog KRIK-ovih tekstova komšije izbegavale, da čak ni u lift nisu htele da uđu sa njim, da službenici u banci nisu hteli na telefon da mu se jave, ni račun u banci da mu otvore. Tražio je ukupan iznos od 400.000,00 dinara. Pored toga, tužilac je zahtevao i zabranu ponovnog objavljivanja informacija kojima se krši njegova pretpostavka nevinosti.

U toku postupka tuženi su istakli da sporni tekst predstavlja izveštaj sa suđenja koje je u toku, u postupku koji se vodi protiv Predraga Koluvije za krivično delo Neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga. Izrazi „plantaža marihuane” i „narko – bos”, koji se u tekstu koriste, predstavljaju uobičajene, uvrežene izraze, deo su novinarske leksike i kao takvi u funkciji su lakšeg predočavanja (čitaocima) onoga što se optužnicom optuženom stavlja na teret. Tuženi su posebno podvukli činjenicu da se u tekstu ispred izraza „narko – bos” nalazi i termin „optuženi”.

Viši sud utvrdio je da su tuženi, koristeći se sintagmom (optuženi) „narko – bos”, povredili tužiočevu pretpostavku nevinosti. Prema stavu suda formulacija, „njegova plantaža marihuane”, iako je sama po sebi „višeznačnija” (uzevši u obzir činjenicu da tužilac jeste vlasnik parcele koja je ustupljena na korišćenje firmi „Jovanjica”, čiji je tužilac vlasnik sa 75%

¹⁸ CASE koalicija: Srbija 10. u Evropi po broju SLAPP tužbi, autorka Una Grekulović, tekst objavljen 25.08.2023. na portalu NUNS-a

udela) – doprinela je značenju prve sporne formulacije („narko – bos”) , te je u tom smislu, zajedno sa njom, podobna da povredi tužiočevo pravo na pretpostavku nevinosti. U obrazloženju presude prvostepeni sud zaključuje sledeće:

Sud je stao na stanovište da je tužilac označen „narko-bosom”, dakle krivim, pre okončanja krivičnog postupka koji se prema njemu jednako može završiti kako osuđujućom, tako i oslobađajućom presudom, te je stoga povređeno njegovo pravo na pretpostavku nevinosti.

Novinarska udruženja istakla su da KRIK svojim izveštavanjem sa suđenja koje je u toku, nije prekršio pretpostavku nevinosti, s obzirom na to da ni na jednom mestu ne preudicira odluku suda. Koluvijine tužbe, prema oceni udruženja, predstavljaju pritisak na novinare da prestanu da se bave slučajem „Jovanjica”, jednim od najvećih i najznačajnijih suđenja u zemlji.

Protiv navedene presude tuženi su izjavili žalbu Apelacionom sudu u Beogradu.¹⁹

Još jedan od sporova u kojima su državni funkcioneri stranka u postupku – u avgustu je dobio epilog. Apelacioni sud u Beogradu doneo je presudu kojom se delimično usvaja tužbeni zahtev tužioca Igora Novovića, bivšeg zamenika gradonačelnika Novog Pazara i funkcionera Srpske napredne strane (SNS), u postupku koji se vodio protiv Ishaka Slezovića, direktora radija Sto Plus, urednika Nikole Kočovića i agencije Beta. Presudom je tuženima naloženo da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda isplate iznos od 80.000 dinara i na ime sudskih toškova iznos od preko 210.000 dinara.

Pre donošenja odluke Apelacionog suda parnični postupak, koji se vodio od 2017. godine, dva puta je bio okončan presudama Višeg suda u Beogradu. Tim presudama tužbeni zahtev Igora Novovića bio je odbijen kao neosnovan.

Novović je tužbu podneo zbog objavljivanja teksta „Preminuo Novopazarac kojeg je pretukao taksista”. Tekst su 2017. godine objavili radio Sto Plus i Beta. Novovićev stav bio je da su mu navodima iz teksta povređeni čast i ugled. Tema spornog članka bila je smrt Novopazarca do koje je došlo nakon tuče sa taksistom. Sud je kao leziona podobnu informaciju označio to „da će krivična prijava biti podneta i protiv Igora N., vlasnika taksi vozila kojim je upravljao Vojislav A., zbog neovlašćenog obavljanja delatnosti”. Zbog istog teksta

¹⁹ [KRIK osuđen po Koluvijinoj tužbi](#), autorka Bojana Jovanović, tekst objavljen 17.08.2023. na portalu KRIK

Novović je paralelno sa parničnim inicirao i krivični postupak protiv Kočovića za krivično delo Uvreda, ali je Osnovni sud, nakon skoro četiri godine suđenja i promene troje sudija, novinara oslobodio optužbi.

Beta je najavila da će podneti reviziju Vrhovnom sudu.²⁰

Ova publikacija objavljena je uz finansijsku pomoć Evropske unije i Ministarstva informisanja i telekomunikacija Republike Srbije. Za sadržinu ove publikacije isključivo je odgovorna Asocijacija nezavisnih elektronskih medija i ta sadržina nipošto ne izražava zvanične stavove Evropske unije i Ministarstva informisanja i telekomunikacija.

²⁰ [Apelacija presudila protiv Sto plusa posle dve oslobađajuće presude](#), tekst objavljen 22.08.2023. na portalu NUNS-a